

**Universiteit Twente, Faculteit MB
Vakgroep LEGS**

Tentamen Strafrecht (191741070)

Datum: 1 / 11 / 2010

Duur: 3,5u

Aanvang: 8.45u

Docent: Harmsen

Dit tentamen bestaat uit één doorlopende casus met open vragen. Het eerste gedeelte, nog voor de vragen, behelst de 'basiscasus' met basisgegevens. Vervolgens worden op basis en naar aanleiding daarvan vragen gesteld, waarbij per vraag de basiscasus steeds andere gegevens wordt aangevuld. De vragen 1, 2, 3 en 4 staan in die zin alle los van elkaar, maar hebben wel steeds de basiscasus als vertrekpunt.

Motiveer alle antwoorden zorgvuldig en uitvoerig, zo nodig (en dat is vrijwel altijd het geval) aan de hand van wet en jurisprudentie! Schrijf wetteksten niet over, maar verwijs ernaar en leg uit waarom deze al dan niet van toepassing zijn.

Je hebt drie en een half uur de tijd om dit tentamen te maken. Let op dat de ene vraag meer punten oplevert dan de ander, hetgeen correspondeert met de tijd die geacht wordt gemoeid te zijn met de beantwoording van de vragen.

Basiscasus

Adri Bloemen heeft zijn vaste baan bij de gemeente Hengelo opgegeven, want het werken onder een baas viel hem slecht. Hij is daarom voor zichzelf begonnen door vier maanden geleden zijn cafetaria in de Vloerenstraat, nabij het centrum van Enschede, te openen. De door hem gepleegde investeringen in het pand, aan weerszijden omgeven door woonhuizen, waren fors, hetgeen ook kan worden gezegd over de maandelijks te betalen hypotheeklasten. Van meet af aan heeft de zaak van Adri slecht gelopen, zo slecht zelfs dat een faillissement dreigt omdat een aantal schuldeisers hebben laten weten geen genoeg meer te nemen met de betalingsachterstanden. Bloemen is ten einde raad.

Op een zekere maandagavond in oktober zit Bloemen zijn zorgen weg te drinken in een kroeg. Hij raakt in gesprek met Sjaak Duisterhof. Duisterhof doet een gedeelte van zijn naam eer aan, hij heeft weet van én bedenkt duistere zaakjes. Bloemen vertelt Duisterhof dat hij aan de rand van de financiële afgrond staat en dat hij het om die reden niet meer ziet zitten. Duisterhof luistert aandachtig en doet Bloemen vervolgens een suggestie aan de hand. Bloemen zou zijn cafetaria in brand moeten zetten, van de uitkering door de verzekering zou hij dan, in ieder geval voor een groot deel, uit de (financiële) brand kunnen geraken, aldus Duisterhof. 'Een vriend van mij heeft dat onlangs ook gedaan, en die zit nu op Curaçao!', zo verzekert hij Bloemen. Duisterhof rekent Bloemen vervolgens voor wat het 'voordeel' van deze actie zou kunnen zijn. Het klinkt Bloemen goed in de oren, maar tegelijkertijd is hij niet in staat om Duisterhof op dat ogenblik in diens berekening te volgen. Hij maakt een afwerend gebaar en loopt bij Duisterhof weg. Een uurtje later als Bloemen van plan is naar huis te gaan, klampt Duisterhof Bloemen nog even aan en drukt hem een papiertje in zijn hand met daarop zijn telefoonnummer, onder de toevoeging: "Denk er nog eens over na! Ik regel dit voor je!".

De dag erop is Bloemen nog zeer beslist dat hij Duisterhof niet zal inschakelen, maar na een paar dagen waarin geen enkele klant zijn cafetaria heeft gebeld en waarbij een deurwaarder hem heeft laten weten dat op de inboedel van de cafetaria beslag zal worden gelegd, bedenkt Bloemen zich ten einde raad toch en belt hij Duisterhof op: "Zullen we het er nog eens over hebben?"

Nog diezelfde vrijdagavond bezoekt Bloemen Duisterhof in diens woning en legt Duisterhof zijn plan nogmaals uit. Duisterhof zegt tegen Bloemen: "Adri, ik regel dit. Sterker nog: jij bemoeit je vanaf nu helemaal nergens meer mee. Wel moet je me de sleutel geven van de zaak. Morgen moet je zaak gesloten blijven. Ik zal dan wat voorbereidingen treffen en morgenavond zal ik er voor zorgen dat het plan tot uitvoering wordt gebracht. Let er op: jij bent er niet, je bent zelfs niet in de buurt. Zorg dat je een goed alibi hebt! Dus zorg dat je een afspraak hebt die avond!"

De volgende dag, zaterdag, treft Duisterhof zijn voorbereidingen. Hij parkeert zijn auto voor de cafetaria en sjouwt twee jerrycans met een uiterst brandbaar middel naar binnen, gewoon door de ingang aan de straatzijde. Vervolgens haalt hij uit de kofferbak van zijn auto nog enkele witte lakens en een doosje met extra lange lucifers. Deze legt hij op de toonbank. Hierna verlaat hij de cafetaria, stapt in zijn auto en rijdt weg. Die avond zal Duisterhof het plan ten uitvoer brengen, Bloemen is daarvan op de hoogte en zal die avond, samen met zijn echtgenoot (die nergens van op de hoogte is), een bezoek brengen aan zijn broer in Almelo.

Einde van de basiscasus

Beantwoord nu de vragen mede aan de hand van de gegevens van de basiscasus en de per vraag variërende situatie.

Vraag 1.

Beantwoord aan de hand van de basiscasus en de onderstaande gegevens de vragen 1a tot en met 1c.

Mevrouw Slotenbeek is woonachtig tegenover de cafetaria van Bloemen. Zij heeft de handelingen van Duisterhof op zaterdagochtend met argusogen gadegeslagen en belt vervolgens de politie. Even later komen twee agenten poolshoogte nemen, kijken door de ramen naar binnen en zien inderdaad de twee jerrycans, de lakens en de doos met lucifers, waarvan mevrouw Slotenbeek melding maakte. De agenten, die het zaakje ook niet vertrouwen, nemen daarop telefonisch contact op met Bloemen. Zij houden Bloemen voor dat een overbuurvrouw iemand twee jerrycans, lakens en lucifers in de cafetaria heeft zien brengen en dat zij, de politieagenten, door de ramen deze goederen inderdaad hebben zien staan en zich nu afvragen of hij, Bloemen, hiervan ook op de hoogte is en zo mogelijk zou willen aangeven wat hiervan de betekenis mag zijn. Bloemen begint daarop te stamelen en bekent zonder dat de agent daarop nader aandringt, uit eigen beweging dat deze goederen dienen ter uitvoering van brandstichting door Duisterhof in zijn cafetaria, nog diezelfde avond. Even later wordt Bloemen aangehouden en gaan twee agenten naar de woning van Duisterhof om ook hem aan te houden.

- 1a. Hadden de agenten, alvorens *Bloemen* hun vragen voor te leggen over de gang van de zaken voor en in diens cafetaria die ochtend, hem de cautie moeten verlenen? (10p)
- 1b. Mogen de agenten *Duisterhof* inderdaad aanhouden, zoals hierboven beschreven? (10p)
- 1c. Leg uit (dus ook motiveren) wat *Duisterhof*, gelet op de voorhanden zijnde gegevens in dit stadium (tot het moment van de aanhouding), ten laste zal en kan worden gelegd (met andere woorden: waarvan hij kan hij in dit stadium worden verdacht en is daarvoor voldoende bewijs voorhanden?). (10p)

Vraag 2.

De situatie die onder vraag 1 is beschreven, heeft zich niet voorgedaan. Voor de beantwoording van de onderstaande vraag 2a. is de basiscasus en hetgeen hieronder is weergegeven relevant.

Volgens plan gaat Duisterhof die avond, tegen half elf, met zijn auto naar de cafetaria. Hij rijdt met gedoofde lichten een zijstraat van de Vloerenstraat in en stopt op ongeveer 100 meter afstand van de cafetaria. Daarna loopt hij naar de cafetaria. Binnengekomen besprenkelt hij de inboedel met de brandbare vloeistof uit de jerrycans. Duisterhof heeft echter niet in de gaten gehad, dat een alerte buurtbewoner – die het was opgevallen dat Duisterhof zonder licht zijn straat inreed - hem tot de cafetaria heeft achtervolgd en vervolgens zag wat Duisterhof aan het doen was. De buurtbewoner belt onmiddellijk de politie en houdt de zaak op een afstandje aan de voorzijde van het pand in de gaten. De politie arriveert 5 minuten later. De twee agenten treffen Duisterhof echter niet aan in het pand. Deze blijkt namelijk in de tussentijd te hebben gekregen van zijn broer, dat hun moeder een ernstig verkeersongeluk heeft gekregen en in kritieke toestand in het ziekenhuis is opgenomen. Via de achterzijde van het pand heeft Duisterhof vervolgens direct, en dat is onopgemerkt gebleven voor de buurtbewoner, de cafetaria verlaten.

De politieagenten stellen vast dat het interieur van vrijwel het gehele pand is besprenkeld met een bepaalde brandbare vloeistof en zien dat op de toonbank lakens en lucifers liggen. Via de buurtbewoner, die het kenteken van Duisterhof's auto heeft genoteerd, achterhalen zij het woonadres van Duisterhof en niet veel later wordt deze in het ziekenhuis van Enschede aangehouden.

- 2a. Bepaal aan de hand van de basisgegevens en de gegevens onder vraag 2 of *Duisterhof* veroordeeld kan worden voor poging tot brandstichting (10p)

Vraag 3.

De situaties van vraag 1 en 2 hebben zich niet voorgedaan. Voor de beantwoording van de onderstaande vragen 3a. tot en met 3d. is de basiscasus en hetgeen hieronder is weergegeven relevant

Volgens plan gaat Duisterhof zaterdagavond laat naar de cafetaria. Hij besprenkelt het interieur met de brandbare vloeistof, maakt een lint van de lakens, leidt dit via het geopende raam aan de achterzijde van het pand naar buiten, legt het over de muur achter de cafetaria en steekt het ook besprenkelde lint in brand. Binnen een mum van tijd staat de gehele cafetaria in lichterlaaie, Duisterhof is tegen die tijd al bij zijn auto die een einde verderop staat geparkeerd. Hij ontkomt zonder dat ook maar iemand hem heeft opgemerkt.

De gealarmeerde brandweer is vrij snel ter plaatse, maar kan niet voorkomen dat de cafetaria in zijn geheel uitbrandt. Ook weet de brandweer niet te voorkomen dat de aan weerszijden bevindende belendende woningen volledig uitbranden. Daarbij is één dode te betreuren.

Natuurlijk wordt vrijwel onmiddellijk Bloemen door de politie van het uitbranden van de cafetaria in kennis gesteld. Bloemen toont zich ronduit verbijsterd en geschokt. Nadat het onderzoek van de technische recherche is afgerond en daaruit de conclusie is getrokken dat er sprake is van brandstichting, wordt Bloemen stevig door twee rechercheurs ondervraagd. Bloemen blijft volhouden dat hij nergens van weet. De rechercheurs vertrouwen dat niet, maar hebben op dat moment te weinig tegen Bloemen om hem als verdachte aan te merken. Buurtonderzoek levert ook geen nadere inzichten op, niemand heeft Duisterhof opgemerkt. De politie is er echter van overtuigd, maar het zij nogmaals gezegd: zonder dat sprake is van een verdenking tegen hem, dat Bloemen informatie achterhoudt en wel degelijk meer over de oorzaak van de brand weet.

- 3a. Welke, voor de hand liggende, bijzondere opsporingsmethode kan de politie het beste inzetten om te achterhalen of *Bloemen* inderdaad gegevens achterhoudt en meer van de oorzaak van de brand weet? Besteed bij de bespreking van de inzet van deze voor bevoegdheid aan welke voorwaarden dient te zijn voldaan, wil de politie daarvan gebruik mógen maken en ook of van die bevoegdheid hier gebruik mag worden gemaakt. (10p)

(vervolg vraag 3) Mede door de inzet van het onder vraag 3a genoemde bijzondere opsporingsmethode krijgt de politie uiteindelijk vat op de waarheid. Bloemen en Duisterhof worden beiden aangehouden, beiden leggen een volledige bekentenis af.

- 3b. De politie wil nagaan of in de woning van *Bloemen* nog meer aanwijzingen te vinden zijn die wijzen op de betrokkenheid van Bloemen bij de brandstichting. Men is vooral geïnteresseerd in de boekhouding en de verzekeringspapieren. Wie dient daarover te beslissen en zal die beslissing inderdaad worden gegeven in dit geval? (6p)
- 3c. Duisterhof wordt onder meer het delict van art 157, aanhef en onder 3 Sr ten laste gelegd. Ter zitting bepleit zijn raadsman vrijspraak, omdat Duisterhof geen opzet had op de dood van de bij de brand omgekomen buurman van de cafetaria. Volgens Duisterhof, en dat wordt ondersteund door de verklaring van Bloemen, hebben zij uitsluitend de bedoeling gehad om de verzekering op te lichten en er zelfs ook nog niet een moment bij stilgestaan dat er ook maar één slachtoffer zou kunnen vallen. Hoe beoordeelt u dit verweer van de raadsman van Duisterhof? (11p)
- 3d. *Bloemen* moet ook voorkomen. Hem wordt onder meer, kortgezegd, 'medeplegen van brandstichting' ten laste gelegd. De raadsman van Bloemen bestrijdt dat zijn cliënt als medepleger kan worden veroordeeld. Aan de daarvoor geldende criteria is volgens hem geenszins voldaan. Naar zijn oordeel zou op zijn hoogst medeplichtigheid bewezen kunnen worden. Beoordeel ten eerste of de hierboven verschaftte gegevens (basiscasus + de gegevens onder vraag 3) voldoende aanknopingspunten bieden om Bloemen voor medeplegen te veroordelen en, indien het antwoord ontkennend luidt, ten tweede of Bloemen medeplichtig is geweest aan brandstichting. (11p)

Vraag 4.

De situaties onder 2, 3 en 4 hebben zich niet voorgedaan. Voor de beantwoording van de onderstaande vragen 4a. en 4b. is de basiscasus en hetgeen hieronder is weergegeven relevant

De brandstichting heeft plaatsgevonden volgens plan. De politie krijgt, hoewel er enig vermoeden bestaat dat Bloemen met de brandstichting van doen heeft, de zaak uiteindelijk niet rond. De verzekeringsmaatschappij keert, na een eigen onderzoek, na enige tijd aan Bloemen het verzekeringsgeld uit.

Op zekere avond gaat de deurbel van huize Bloemen. Het blijkt Duisterhof te zijn met wie Bloemen – zo was het ook afgesproken - sinds de vrijdagavond van het beramen van de brandstichting geen contact meer heeft gehad. “Ik kom mijn deel halen”, zegt Duisterhof tegen Bloemen. Deze weigert resoluut, geeft Duisterhof meteen een dreun tegen zijn kaak, schopt en duwt Duisterhof het huis uit en slaat de voordeur dicht. Duisterhof, die door al dit geweld hevig is aangeslagen en bovendien letsel aan zijn kaak heeft opgelopen, bedenkt zich geen moment, hij trekt zijn pistool, richt daarmee op het slot van de voordeur en haalt de trekker over. De deur vliegt door het schot open, Duisterhof stapt naar binnen en ziet daar Bloemen hevig bloedend op de grond liggen. Om het verhaal kort te maken: Bloemen komt te overlijden doordat de kogel uit Duisterhof's vuurwapen via het slot is afgeketst en in de hartstreek van Bloemen is terechtgekomen.

- 4a. De raadsman van Duisterhof voert als verweer tegen de doodslag die Duisterhof ten laste is gelegd, dat zijn cliënt geen opzet had op de dood van Bloemen. Hij wilde immers uitsluitend de deur openen om weer in gesprek te kunnen komen met Bloemen. Hoe beoordeelt u dit verweer? (11p)
- 4b. Aalscholver heeft het lawaai bij zijn buurman, waaronder het pistoolschot, gehoord. Hij snelt naar buiten en ziet Duisterhof wegrennen. Vanuit zijn linkerooghoek ziet hij Bloemen bloedend op de grond liggen. Hij besluit, nadat hij heeft bemerkt dat toegesnelde anderen zich over Bloemen zullen ontfermen, de achtervolging op Duisterhof in te zetten. Aalscholver blijkt te voet sneller te zijn dan Duisterhof en haalt hem daarom al snel in. Aalscholver weet Duisterhof bij zijn jas te pakken waarna Duisterhof valt. Duisterhof trapt wild van zich af, waarbij hij Aalscholver vol in diens gezicht raakt. Deze raakt daarop buiten zinnen en gedurende enige minuten slaat en trapt hij hard terug. Een omstander weet Aalscholver tot stoppen te dwingen en trekt beide mannen uit elkaar. Duisterhof is zwaar gewond geraakt aan zijn hoofd en houdt blijvend oogletsel over. Duisterhof doet aangifte van zware mishandeling en het OM besluit om Aalscholver te vervolgen. Op welke voor de hand liggende strafuitsluitingsgrond zal hij zich beroepen en bepaal of hij in dat beroep succesvol zal zijn (11p)

Einde van dit tentamen. De opgaven mogen worden meegenomen.